

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum VI. Ea noscitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

Ea noscitur.

PARAPHRASIS.

Cùm in quadam provincia jus præsentandi ad Ecclesias Parochiales pertineret ad Collegia Regularium, Abbates per se, vel nullis litteris personas idoneas Episcopis præsentarunt, sed Monachi, antequam ex recepta essent, vel postea, contraxerunt. Ad hoc respondet Cælestinus III. præsentationes in hoc casu ad Prælatos non aliter spectare, nec validas esse, nisi fiant ex consensu Conventus. Quare si constiterit, consensum Conventus, vel majoris, & sanioris partis ejus, non intervenisse, institutiones rescindi debere, præterquam, si approbata consuetudine, aut per privilegium concessa libertate, Abbates ostenderint, in Ecclesiarum aut beneficiorum suorum collationibus conventus Consensum requirendum non esse.

SUMMARIUM.

1. Potest quidem præsentatio ad beneficium fieri ab absente, per litteras v. g. vel procuratorem; qui præsentatur tamen, personaliter præsens esse debet.
2. Si præsentatio ad Prælatus, & Conventum communiter pertineat, non valet ea, quæ à solo Prælato v. g. fit, nisi Conventus consentiat.
3. Et quidem major hujus, & sanior pars.
4. Habet tamen Prælatus Regularis magis liberum, & à Conventu independens in multis administrationis, & jurisdictionis exercitium.
5. Ita tamen, ut hac doctrina suas etiam exceptiones patiatur.

Notandum primò. Præsentatio Clerici ad beneficium fieri etiam potest ab absente per litteras, aut per procuratorem: qui autem præsentatur, debet esse personaliter præ-

Notandum primò. Reprehensionem meretur, si Episcopus, omisis Canonicis Fratribus suis, negotia Ecclesiæ cum aliorum Clericorum, aut Laicorum consilio peragat. De hoc dixi in c. præcedente.

Notandum secundò. Satis esse videtur, si Episcopus in tractandis Ecclesiæ negotijs utatur consilio partis sanioris Capituli, seu eorum Capitularium, qui magis idonei sunt ad consilium dandum: nam ita magis satisfacit Sacrorum Canonum intentioni. Ita sumi videtur ex hoc cap. & est indubitatum, si consuetudo talem consultandi modum confirmet: quid autem de jure communi, dicam in c. sequente.

Notandum tertio. Crimine falsi teneatur is, qui nomina absentium testium, tanquam præsentium, aut absentium Canonicorum, tanquam qui præsentem consensum dederint, instrumento apponi facit. Ita hinc, & in Lege qui veluti 13. Cod. ad legem Cornelianam de falsis &c. Et tale instrumentum irritum est, prout hic dicitur, & explicat Gl. finalis. Quare jure cautum, ut testium subscriptiones per comparationem scripturæ recognoscantur, Authent. de instrumentorum cautione, & fidei collatione. 6. Verum tamen necessarium non est, ut testis, qui subscriptionem, aut sigillum apponit instrumento, sciat, quid in eo contineatur. L. hac consultiissima 21. cod. de testamentis. L. Cajus 30. ff. de pignoratitia actione. Nisi instrumento notarius inseruerit, in præsentia testium partes v. g. contraxisse. Porro si testis instrumento, in quo aliquid in præjudicium ipsius continetur, sciens subseribat, cum reclamando impedire possit, censetur consentire, & approbare secundum Gl. in cir. L. Cajus V. non obesse. versicula in autem dicas. Abbas in c. in litteris. n. 5. de transactionibus. & adde, quæ ibi dixi, & supra in c. 2. hoc tit.

præfens; id enim ipsa vox præsentationis postulat, ut videri, cognosci, & examinari possit, num idoneus sit, qui præsentatur, prout *Gl. notat in Clement. 2. v. presentari de sepulturis*. Si tamen persona antea factis nota sit, existimat *Abbas hic n. 3.* valituram præsentationem factam de absente.

2 Notandum secundò. Si præsentario ad beneficium communiter pertineat ad Prælatum, & Conventum, ea non valet, neque exinde consequens institutio, nisi Conventus consenserit. Idem pari ratione dicendum de beneficiorum collatione, *argum. C. unci. ne sede vacante in 6.* Veruntamen *Gloss. hic. v. contradicunt, & Abbas existimat, satis esse, si Conventus tacite consentiat, quia scit, præsentationem, aut collationem à Prælato fieri, & cum possit impedire, aut se opponere, non contradicit, secundum doctrinam ferè communiter receptam in c. 2. hoc tit.* quòd in alienationibus parum præjudicialibus & non perpetuis sufficiat tacitus Capituli consensus. Ego verò arbitror, distinguendum esse, num ad solum Prælatum præsentatio spectet, an etiam cum consensu Conventus, tunc vera est doctrina: an verò ad Prælatum & Conventum communiter *juxta cit. c. unicum.* tunc non sufficit consensus tacitus, quia in ejusmodi actibus legitimis, cujusmodi sunt electio, præsentatio &c. quæ verbis, aut scripto explicari debent, non supplet consensus tacitus, secundum doctrinam Baldi in *L. patrum. n. 15. ff. communia utriusque judicij. Sylv. v. consensus. q. 1.*

3 Notandum tertium. Non sufficit, ut major pars Capituli alienationi consentiat, nisi etiam sit sanior. Volo dicere: etiam si major pars consensum præbeat, quòd nihilominus minor pars sanior se opponere possit, ostendendo Ecclesie damnum proventurum *juxta c. 1. tit. sequentis*, & ideo non incongruè etiam legitur in textu hujus *cap. majoris, vel sanioris partis*, quia, etiam si major pars Capituli dissentiat, potest tamen pars sanior ostendere alienationis utilitatem, ac necessitatem, & ita con-

tra partem majorem obtinere. Ita *Gl. hic v. majoris*. Communiter verò, quando ad actum aliquem expediendum requiritur Capituli consensus, intelligi debet de parte majore Capituli *juxta cit. c. 1.*

Quæres: Utrum in monasterijs Prælatus regularis ita negotia Ecclesie agere debeat cum consilio Fratrum seu Conventus, sicuti Episcopus, aliisque Prælatis secularibus cum consilio Canonicorum, spectato communi jure. Respondetur, quòd Abbas, sive Præpositus regularis magis liberus, & à Conventu independens administrationis, & jurisdictionis exercitium obtinet, quam alij Sæculares Prælati. Sumitur *ex cap. nullam 9. causa 18. q. 2. qua ad cultus divini reverentiam, vel ad utilitatem monasterij pertinent, Abbas sollicitus, ad quem totam potestatem pertinere convenit, debet adimplere*, ubi *Gl. v. tenet*, ait, quòd sollicitudo ita pertinet ad Abbatem, ut non pertineat ad Monachos; & Abbas eodem allegato textu ait *hic n. 4.* quòd tota potestas monasterij est potes Abbatis. Idem tradit *Imolinus in c. admodum. Ibidem Abbas n. 2. de rescriptis. Sylv. v. Prælatus. q. 5. Tabiena v. Abbas n. 11.* ubi ait: quòd castigatio Monachorum ad Abbatem pertinet, neque tenetur Capituli consensum requirere. Non obstat, inquit *Tabiena*, quòd Episcopus non cogit Clericos sine Capituli consensu, aut consilio; nam sicuti per consuetudinem contrarium introduci potest, ut Episcopus Capitulum non requirat, ita per regulam Ordinis à Pontifice approbatam introductum est, ut coercitio ista, & aliorum monasterij negotiorum cura Prælato soli incumbat, idque convenienter statui Religiosorum, qui per votum obedientie Prælato in similitate penitus subijciuntur, *c. non dicantur 11. causa 12. q. 1.*

Excipe primò. Quòd in alienationibus rerum Ecclesiasticarum consensus Capituli, seu Conventus Regularis necessarius requiritur *c. 2. hoc tit.*

Excipe

Excipe ſecundò. Quòd in negotijs, valde arduis Conventus conſilium requiri debet, niſi cauſa rationabilis excuſet, quòd minus requiratur, ſecundùm Sylv. *cit. loc.* vel niſi conſuetudo præſcripta alicubi ſit, ut Prælati, ne in his quidem Conventus totius, ſed aliquorum tantùm v. g. ſeniorum, ſeu majorum conſilium requirat. Quà ratione *Abbas ait hic n. 4.* quòd per conſuetudinem creatio Monachi ad ſolum Prælatum pertinere poſſit, licet ſecus ſit de jure communi, propterea, quòd ſingulorum intereſſe videatur, quinam in Conventum recipiantur.

CAPITULUM VII.

Cum Apoſtolica.

PARAPHRASIS.

Inter Capitulum S. Stephani, & Monachos de Platea controverſia orta fuit, ſuper decimis, in qua compromiſſum eſt in Archipreſbyterum, & Magiſtrum Scholarum. Bituricenſes Monachi propoſuerunt decimas ſibi à quodam milite donatas, & donationem ab Archiepiſcopo Bituricenſi, tanquam Diœceſano, confirmatam fuiſſe, ideòque ipſos auctoritate S. Hieronymi defendendos, qui ad Damafum ſcripſit, (ſicuti Gratian. refert in *c. ult. cauſa 16. q. 1.* quamvis in ſcriptis Hieronymi non reperiatur) ſi aliqua fuerint malè detenta à Laicis, quæ divini juris ſunt, & in uſum tranſeant Monachorum. Epifcopo præbente conſenſum, conſtabunt eis omnia perpetuâ firmitate; ſed pars adverſaria allegabat conſenſum Epifcopi abſque Cleri conſenſu non ſufficere ex Leonis I. auctoritate in *c. ſine exceptione ſz. cauſa 12. q. 2.* decernentis, ne quis Epifcopus de rebus Eccleſiæ quidquam donare, vel commutare, vel vendere audeat, niſi fortè aliquid horum faciat, ut meliora proſpiciat, & cum totius Cleri conſenſu, atque tractatu id eligat, quod ſit pro-

ſe futurum Eccleſiæ. His utrinque allegatis dubitârunt arbitri, & Innoc. conſuluerunt, ſi decimas, quas Laicus detinebat, Eccleſiæ conferat, num ad confirmandam donationem Epifcopi auctoritas ſine Cleri conſenſu ſufficiat. Reſpondet Papa, Laicum decimarum detentorem monendum eſſe, ut eas Eccleſiæ reſtituat, ad quam de jure ſpectant; ſin autem induci non poſſit, & alteri Eccleſiæ, præſertim Religioſo Conventui, donare conſentiat, donationem cum Diœceſani conſenſu perpetuò firmam fore, nam auctoritates, ſeu Canones allegati, licet diverſi ſint, non tamen adverſi, ſeu contrarij; cum aliud ſit alienare rem, quæ ab Eccleſia poſſidetur, aliud verò rem, quæ à Laico detinetur, ad uſum Eccleſiæ revocate. In alienatione illa Epifcopi conſenſus ſine Cleri conſenſu non ſufficit juxta Leonis I. Canonem. At verò in revocatione ſecundùm Hieronymi ſententiam, ſufficit conſenſus Epifcopi, cum etiam per hanc revocationem Eccleſiæ conſulatur. Accedit in Conſilio Lateranenſi ſub Alex. III. inhibitu fuiſſe, ne perſona ſeculari Eccleſiæ, aut decimas ſine Epifcopi conſenſu à Laicis accipiant, quâ loquendi formâ per obliquum indicatur, Epifcopi conſenſum ſufficere; id verò de ijs decimis intelligendum, quæ Laicis in feudum perpetuum conceſſæ ſunt.

SUMMARIUM.

1. Cum Diœceſani conſenſu, nihil requiſito Capitulo, poteſt monaſterium v. g. retinere decimas, in feudum Laico conceſſas, ante Conſilium Lateranenſe, & hic, & nunc monaſterio traditas.
2. Argumentum à ſpeciali ad ratiò excludendum aliud ſpeciale, ſive, ut alij loquuntur, argumentatio ad ſenſum contrarium in jure efficaciſ eſt.

Ee

Notan-